

Veřejná správa dozorující a trestající

MP313K Úvod do studia veřejné správy

13. přednáška 20. 12. 2019
JUDr. Lukáš Potěšil, Ph.D.

Osnova přednášky a její cíl

- **Dozor, kontrola a správní trestání** (dozor a kontrola vykonávané veřejnou správou; správní trestání, aneb trestní oprávnění veřejné správy, systém správních deliktů, odpovědnost za přestupky a řízení o nich, disciplinární odpovědnost studentů vysokých škol).
- **Cíl:** cílem této přednášky je seznámení studentů s kontrolními oprávněními veřejné správy a problematikou provádění kontrol veřejnou správou, jakož i s na to úzce navazující a významnou problematikou správního trestání a ukládání správních trestů, a to především za přestupky a disciplinární delikty/přestupky.

Na co má přednáška odpovědět?

Veřejná správa je oprávněna kontrolovat jak sebe samu, tak i dozorovat jiné subjekty. Veřejná správa přitom není „bezzubá“. Na základě zjištěných protiprávních jednání je oprávněna udělit správní trest a realizovat tzv. správní trestání. V oblasti hospodářské soutěže mohou být ukládány pokuty v řádu stamiliónů či dokonce miliard korun.

- *Co je to kontrola a dozor? Jaký je mezi tím rozdíl?*
- *Co je to kontrolní řád?*
- *Co je správní trestání?*
- *Co je to správní delikt a co jej tvoří?*
- *Co jsou to přestupky a kde všude se s nimi lze setkat?*
- *Lze přestupek vyřešit tzv. domluvou?*
- *A je rozdíl mezi napomenutím a domluvou?*
- *Co jsou to disciplinární delikty/přestupky a jak se projevují v oblasti vysokých škol?*
- *Jak se projevuje existence zájmové samosprávy v případě disciplinárních deliktů/přestupků?*
- *Co je možné uložit za disciplinární přestupek?*
- *Jakým jednáním se lze dopustit disciplinárního deliktu/přestupku?*

Dozor/kontrola/inspekce

- VS vykonává **dozor**, **kontroluje**, realizuje **inspekční** činnost, a to vůči FO a PO
- **Které dozorové (správní) orgány známe?**
- **zákon č. 255/2012 Sb., kontrolní řád**
- úkony předcházející kontrole
- průběh kontroly – **pověření ke kontrole**, **zahájení kontroly**, P/Po kontrolovaného a kontrolujícího
- **protokol o kontrole** – kontrolní zjištění; **námítky** do 15 dnů;
- podklady lze využít pro **navazující sankční (tj. přestupkové) řízení**, které vede týž/jiný správní orgán

Správní trestání

- Realizace trestního oprávnění v podmínkách a potřebách veřejné správy (= trestají správní orgány)
- VS **stanoví pravidla** chování (OZV či prováděcí předpisy)
- VS **kontroluje** dodržování pravidel (realizace kontroly, inspekční orgány) – „*kdo kontroluje, také trestá*“; nebo „*jeden kontroluje a druhý/jiný trestá*“
- VS **sankcionuje**, kde jsou pravidla porušena

- Projev **správněprávní odpovědnosti** – odpovědnosti za **správní delikty** v oblasti veřejné správy; retrospektivní pojetí (*ex post*)

Správní trestání

- Velmi **rozsáhlá oblast** (hypertrofie správního trestání)
- dopravní přestupky (chodců, řidičů, cyklistů, ...), disciplinární přestupky studentů VŠ, přestupky podnikatelů (ČOI, SZPI, ČIŽP), přestupky v oblasti hospodářské soutěže, přestupky fyzických (nepodnikajících osob) – majetek (krádež do 5.000 Kč), občanské soužití, veřejný pořádek,
- Vyřešení:
 - a) Odložení věci**
 - b) Rozhodnutí o vině a uložení správního trestu**
x zastavení řízení

Správní trestání

- **SPRÁVNÍ DELIKT** („protiprávní jednání odpovědné fyzické nebo právnické osoby, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně, které je postižitelné správním orgánem v rámci výkonu veřejné správy“)
- **VS** projednává a trestá správní delikty
 1. **Přestupky** (pojmenované a výslovně označené) **§ 5 zákona č. 250/2016 Sb.**
 2. **Tzv. jiné správní delikty** (než přestupky)
 - a) Disciplinární (kázeňské, kárné) delikty
 - b) Pořádkové delikty

Správní trestání

- **1. 7. 2017**
- **Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**
- **Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích**
- **Zákon č. 183/2017 Sb. - změnový zákon (28. 6. 2017)** – dalších +/- 250 zákonů

Přestupky

– § 5 zákona č. 250/2016 Sb.

Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

– **Odpovědnost FO**

– **Odpovědnost podnikající FO**

– **Odpovědnost PO (tj. i státu a ÚSC)**

Přestupky

- Hmotněprávní problematika přestupků – **základy odpovědnosti za přestupek** – pachatel přestupku, zánik odpovědnosti za přestupek, správní tresty
- Procesní problematika přestupků – **řízení o přestupcích** - postup před zahájením řízení, odložení věci, zahájení řízení, rozhodnutí o přestupku, přezkoumání rozhodnutí o přestupku

Základy odpovědnosti za přestupky

- **společná ustanovení pro všechny přestupky a pachatele**, § 5 až 12 (pojem, pokus, pokračování, trvajících, hromadný, spolupachatel)
- **pro fyzické osoby, 15 let, přičetnost a zavinění**
- **pro právnické osoby**, § 20 až 21 (přičitatelnost, obecný liberační důvod)
- **pro podnikající fyzické osoby**, § 22 a 23 (přičitatelnost, obecný liberační důvod)
- **Zánik odpovědnosti a odpovědnost právního nástupce** § 29 až 34 (stavění a přerušení promlčecí doby, lhůty 1, resp. 3 roky; přechod na právního nástupce u PO a podnikajících FO)

Základy odpovědnosti za přestupky

– § 15 a zavinění

(1) *K odpovědnosti fyzické osoby za přestupek se vyžaduje zavinění. Postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.*

(2) *Přestupek je spáchán úmyslně, jestliže pachatel*

a) chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, nebo

b) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, s tím byl srozuměn.

(3) *Přestupek je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel*

a) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí, nebo

b) nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Základy odpovědnosti za přestupky

– § 29 důvody zániku odpovědnosti za přestupek

Odpovědnost za přestupek zaniká

a) uplynutím promlčecí doby (1 rok nebo 3 roky)

b) smrtí fyzické osoby,

c) zánikem právnické osoby, nemá-li právního nástupce, nebo

d) vyhlášením amnestie.

Základy odpovědnosti za přestupky

– § 35 druhy správních trestů

Za přestupek lze uložit správní trest

- a) napomenutí,
- b) pokuty,
- c) zákazu činnosti (**někdy**),
- d) propadnutí věci nebo náhradní hodnoty,
- e) zveřejnění rozhodnutí o přestupku (**někdy**).

Řízení o přestupcích

- Jde o **správní řízení** (řízení o právech a povinnostech v oblasti veřejné správy), řízení vede tzv. **správní orgán**
- Postupuje se:
 - (1.) podle § 60 a násl. zákona o přestupcích č. **250/2016 Sb.** a
 - (2.) ve „zbytku“ podle **správního řádu č. 500/2004 Sb.** - kombinace a nutná znalost obou zákonů
- Možnost podat **žalobu proti rozhodnutí o přestupku** (nejprve ale musí být podáno **odvolání k nadřízenému orgánu a až potom žaloba**) ke krajskému soudu podle § 65 **soudního řádu správního č. 150/2002 Sb.** – **věc přezkoumají soudy** (nerozhodují ve věci - o tom, zda se pachatel/žalobce skutečně dopustil přestupku, ale zda to správní orgány správně posoudily a rozhodly:
 - a) zamítne žalobu** nebo
 - b) rozhodnutí správnímu orgánu zruší a věc vrátí k novému projednání a rozhodnutí)**

Řízení o přestupcích

- **Příslušnost**, § 60 až 64 (**ObÚRP**, přestupkové komise, ale také jiné orgány a **policisté a strážníci**);
- **Účastníci řízení**, § 68 až 72 (**obviněný, poškozený a vlastník věci**; § 71 **osoba přímo postižená spácháním přestupku**)
- **Postup před zahájením řízení**, § 73 až 76 (součinnost, oznamování a **odložení věci**)
- **Průběh řízení**, § 77 až 87 (**zahájení – oznámení**, náležitosti; § 80 **ústní jednání** – na požádání obviněného, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv; dokazování)
- **Zvláštní druhy řízení**, § 88 až 92 (příkaz, **příkaz na místě, příkazový blok**)

Řízení o přestupcích

BLOK NA POKUTU NA MÍSTĚ ZAPLACENOU

Číslo bloku: **B 1707615**

1. Jméno, příjmení

BRNE

2. Datum narození

19. 09. 2018

3. Adresa místa trvalého pobytu

MARTINA HEDLICKOVÁ

4. Totožnost ověřena

OP

5. Popis skutku – čas, místo, způsob spáchání

*18. 9. 2018 v ul. 12. května
NEVROVNĚVNĚ
P. E. 18. 9. 2018*

6. Pokuta uložena za přestupek podle § zák. č. Sb., ve znění p.p.

7. Forma zavinění: **úmysl / nedbalost** (nehodící se škrtněte)

8. Celková výše uložené pokuty **300-** Kč, slovy **TRISTA** Kč
Platí jako stvrzenka o zaplacení pokuty.

Podpisem obviněného se příkazový blok stává pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.

9. V *BRNE* dne **19. 09. 2018**

10. Označení správního orgánu, jméno a příjmení, funkce nebo služební číslo či identifikační číslo oprávněné úřední osoby a její podpis

MARTINA HEDLICKOVÁ

11. Souhlasím s projednáním přestupku v příkazním řízení na místě, potvrzuji, že údaje uvedené na všech částech bloku souhlasí, a potvrzuji převzetí části B bloku, dne

19. 09. 2018

podpis obviněného

46 6401 MFin 6401 - vzor č. 1

Část B bloku - Série BB / 2017

Disciplinární delikty - obecně

- (veřejné) disciplinární (kárné, kázeňské) delikty
- **FO**, která je součástí organizačního uskupení (člen, příslušník, státní zaměstnanec, student VŠ, ...), v němž jsou uplatňována **vnitřní pravidla**
- Sankcionování za porušení **vnitřních předpisů**
- **Subjektivní odpovědnost**

Disciplinární delikty - obecně

- **Advokáti** (č. 85/1996 Sb., postup podle TŘ), **notáři** (x soudní exekutoři – NSS)
- **Lékaři, lékárníci, stomatologové, veterinární lékaři**
- **Daňoví poradci, auditoři, patentoví zástupci, ...**
- **Studenti VŠ**
- **Vojáci z povolání** (221/1999 Sb.)
- **Příslušníci bezpečnostních sborů** (361/2003 Sb.)
- **Státní úředníci** v režimu tzv. státní služby (234/2014 Sb.)

Disciplinární přestupky

– *Disciplinární řád PrF MU + zákon č. 111/1998 Sb., ZVŠ*

§ 64

Disciplinárním přestupkem je zaviněné porušení povinností stanovených právními předpisy nebo vnitřními předpisy vysoké školy a jejích součástí.

§ 65

(1) Za disciplinární přestupek lze uložit některou z následujících sankcí:

a) napomenutí,

b) podmíněné vyloučení ze studia se stanovením lhůty a podmínek k osvědčení,

c) vyloučení ze studia.

(2) Od uložení sankce je možné upustit, jestliže samotné projednání disciplinárního přestupku vede k nápravě.

(3) Při ukládání sankcí se přihlíží k charakteru jednání, jímž byl disciplinární přestupek spáchán, k okolnostem, za nichž k němu došlo, ke způsobeným následkům, k míře zavinění, jakož i k dosavadnímu chování studenta, který se disciplinárního přestupku dopustil, a k projevené snaze o nápravu jeho následků. Vyloučit ze studia lze pouze v případě úmyslného spáchání disciplinárního přestupku.

§ 66

Disciplinární přestupek nelze projednat, jestliže uplynula lhůta jednoho roku od jeho spáchání nebo od pravomocného odsuzujícího rozsudku v trestní věci. Do lhůty jednoho roku se nezapočítává doba, kdy osoba není studentem.

– **Pojem disciplinárního přestupku – sankce, zánik odpovědnosti**

Disciplinární přestupky

– *Disciplinární řád PrF MU + zákon č. 111/1998 Sb., ZVŠ*

§ 69

(1) *Disciplinární řízení zahajuje disciplinární komise veřejné vysoké školy na návrh rektora, jestliže jde o projednání disciplinárního přestupku studenta, který není zapsán na žádné z jejích fakult, nebo děkana, jestliže jde o projednání disciplinárního přestupku studenta, který je zapsán na fakultě. Návrh obsahuje popis skutku, popřípadě navrhované důkazy, o které se opírá, jakož i zdůvodnění, proč je ve skutku spatřován disciplinární přestupek. Disciplinární řízení je zahájeno seznámením studenta s návrhem. O disciplinárním přestupku se koná ústní jednání za přítomnosti studenta. V nepřítomnosti studenta lze ústní jednání konat pouze v případě, že se k němu nedostaví bez omluvy, ačkoli byl řádně pozván. Rektor nebo děkan nemohou uložit přísnější sankci, než navrhl disciplinární komise.*

(2) *Jestliže vyjde najevo, že nejde o disciplinární přestupek, jestliže se nepodaří prokázat, že disciplinární přestupek spáchal student, nebo jestliže osoba přestala být studentem, disciplinární řízení se zastaví.*

(3) *Odstavce 1 a 2 se použijí obdobně pro řízení o vyloučení ze studia podle § 67.*

Disciplinární přestupky

- *Disciplinární řád PrF MU*
- **Čl. 2 odst. 2, skutkové podstaty disciplinárního přestupku („zejména“)**
 - a) jakákoliv forma **podvádění, opisování nebo neoprávněné spolupráce při plnění studijních povinností**, nebo pokus o takovéto jednání
 - b) **vydávání cizí práce za vlastní**, zvláště použitím části cizí práce ve vlastní práci bez náležitého odkazování nebo doslovným použitím části cizí práce bez zjevného vyznačení citace, například uvozovkami,
 - c) **odevzdání stejné nebo mírně pozměněné práce ke splnění různých studijních povinností** bez předchozího souhlasu alespoň jednoho z vyučujících kurzu, do něhož se práce odevzdává,
 - d) poskytnutí písemné práce **jinému studentovi** svědomím, že bude použita k podvodnému jednání při plnění povinností nebo **napovídání během testu** znalostí jinému testovanému,
 - e) jakákoliv forma **neoprávněné manipulace s taženými zkušebními otázkami** či **výměna testů** při psaní písemných prací, jakož i **použití nepovolených materiálů, informací a pomůcek při plnění studijních povinností**, nebo pokus o takovéto jednání,

Disciplinární přestupky

- **Disciplinární řád PrF MU**
- **Čl. 2 odst. 2, skutkové podstaty disciplinárního přestupku**
 - f) zvláště závažné nebo opakované porušení povinností, pravidel a zákazů vyplývajících z vnitřních předpisů fakulty,
 - g) zvláště závažné či opakované porušení pravidel a pokynů pro užívání počítačové sítě MU stanovených předpisem MU nebo fakulty,
 - h) úmyslné zničení, poškození, neoprávněné zcizení věci nebo zneužití majetku fakulty, univerzity či majetku člena akademické obce, zaměstnance MU nebo osoby jednající ve spolupráci s MU,
 - i) agresivní nebo narušující chování, ať fyzické či slovní, vůči členu akademické obce, zaměstnanci MU nebo osobě jednající ve spolupráci s MU,
 - j) zneužívání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek v prostorách MU, vstup do prostor MU či účast na výuce pod vlivem návykových látek,
 - k) nezaplacení pravomocně vyměřeného poplatku za studium,
 - l) porušení povinnosti bez zbytečného odkladu upozornit na nesprávnosti v údajích ve studijní evidenci.

Disciplinární přestupky

- **Podnět** (může dát kdokoliv) děkanovi, **děkan** jej posoudí a pokud je důvodný, podává disciplinární komisi **návrh na zahájení řízení**
- **Návrh na zahájení řízení** obsahuje: **a) popis skutku** („co“), **b) označení studenta** („kdo“), **c) odůvodnění** („proč“) a **d) uvedení důkazů** („na základě čeho“)
- Disciplinární řízení se zahajuje **z moci úřední** a tím, že studentovi je doručeno **oznámení o zahájení řízení**
- Koná se k **ústní jednání** k projednání disciplinárního přestupku, **předvolání** navrhovatele, obviněného studenta a možných svědků
- Výsledek:
 - 1. Zastavení řízení:** a) skutek se nestal, nebo není disciplinárním přestupkem, b) skutek nespáchal obviněný student, c) obviněný přestal být studentem a d) došlo k zániku odpovědnosti za disciplinární přestupek, nebo
 - 2. Návrh rozhodnutí disciplinární komise děkanovi, rozhoduje děkan**

Disciplinární přestupky

- **Disciplinární komise navrhuje**, zda se obviněný student **dopustil** disciplinárního přestupku („vina“) a jakou **sankci** lze uložit („trest“)
- **Děkan** může uložit i mírnější, než navrženou sankci
- Proti rozhodnutí děkana se lze **odvolat** ve lhůtě **do 30 dnů** od doručení k **rektorovi**
- <https://www.law.muni.cz/content/cs/o-fakulte/organizacni-struktura/organy-fakulty/disciplinari-komise/pripady-projednane-disciplinari-komisi/>

Prameny ke studiu (opakování)

- Hendrych, D. Správní věda, 4. vydání, Wolters Kluwer, s. 193 – 194
- Disciplinární řád PrF MU